

1. Financiële analyse RA
2. Koers VNG tav samenwerking met kabinet
3. Verkennen financiële afspraken

VNG commissie Financien, 10 februari 2022

The GOOD **The BAD** **The UGLY**

Kleine SWOT analyse van de
startnota voor gemeenten
>> Eerst de koude cijfers

1. Accres ontwikkeling

Cumulatief

	2022	2023	2024	2025	2026
Stand accres meicirculaire	910	1.584	2.279	3.199	4.123
Stand accres MN2022 + mutatie t.o.v. meicirculaire	1.493 +583	2.234 +650	2.945 +666	3.956 +757	4.982 +859
Stand accres startnota/coalitieakkoord + mutatie t.o.v. MN2022	2.091 +598	3.322 +1.088	4.746 +1.801	5.975 +2.019	5.822 +840

Per jaar

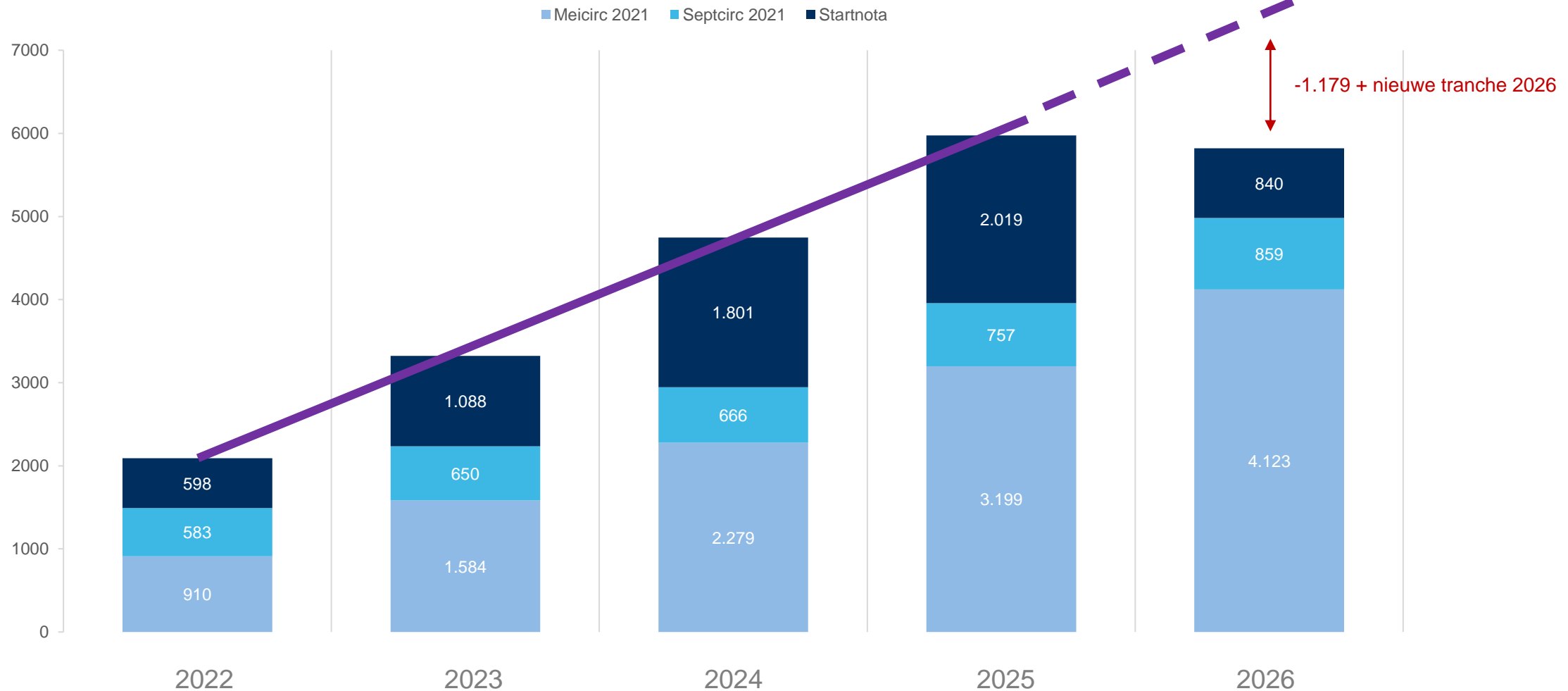
	2022	2023	2024	2025	2026
Stand accres meicirculaire	910	674	695	918	924
Stand accres MN2022 + mutatie t.o.v. meicirculaire	1.493 +583	741 +67	711 +16	1.010 +91	1.027 +103
Accres per jaar + mutatie per jaar t.o.v. MN2022	2.091 +598	1.231 +490	1.424 +713	1.228 +218	-152 -1.179

- Zelfde LPO als bij MN2022
- Beeld wijzigt na raming CPB van maart en definitief maken uitgavenplafonds in de definitieve Startnota (bijv. nieuwe LPO en nadere invulling aanv. posten)
- Geen aparte maartcirculaire, wel een informatiebrief aan gemeenten in maart tbv coalitievorming

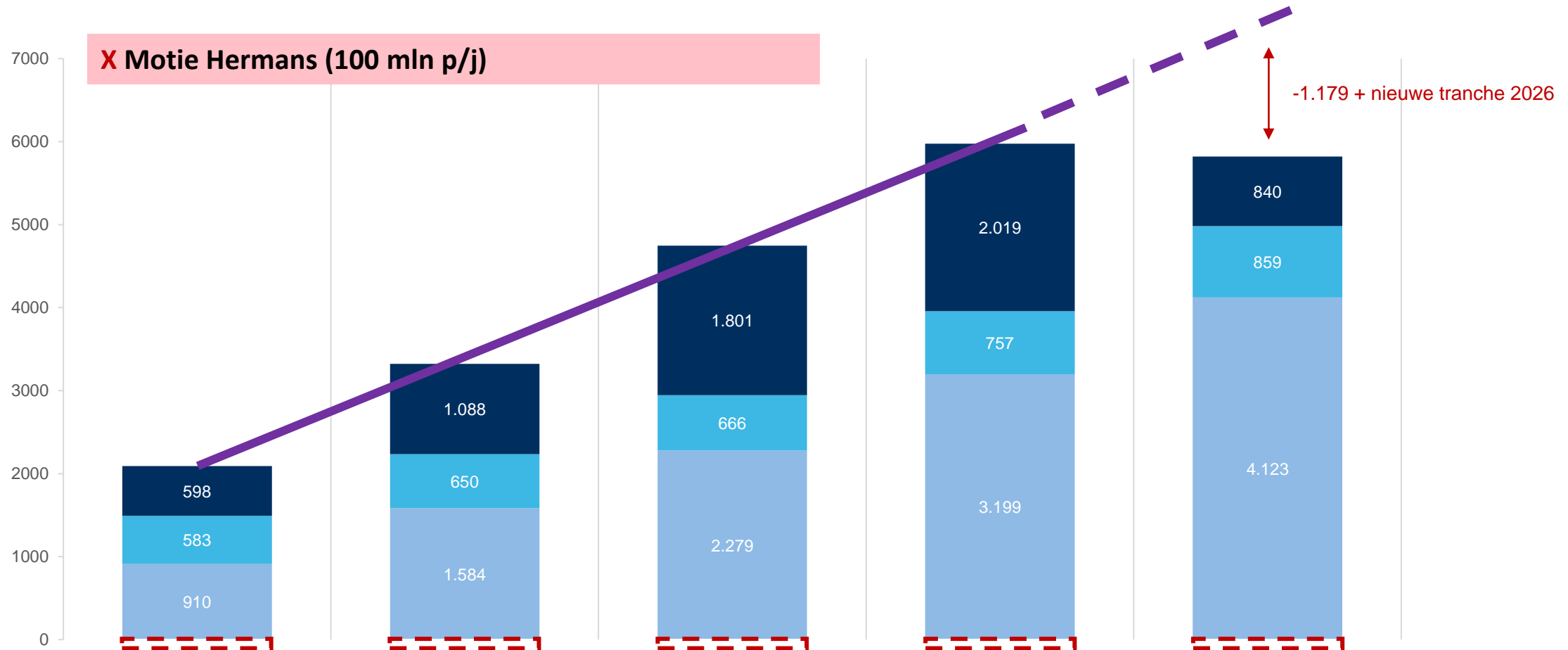

1. Accres ontwikkeling (visueel)

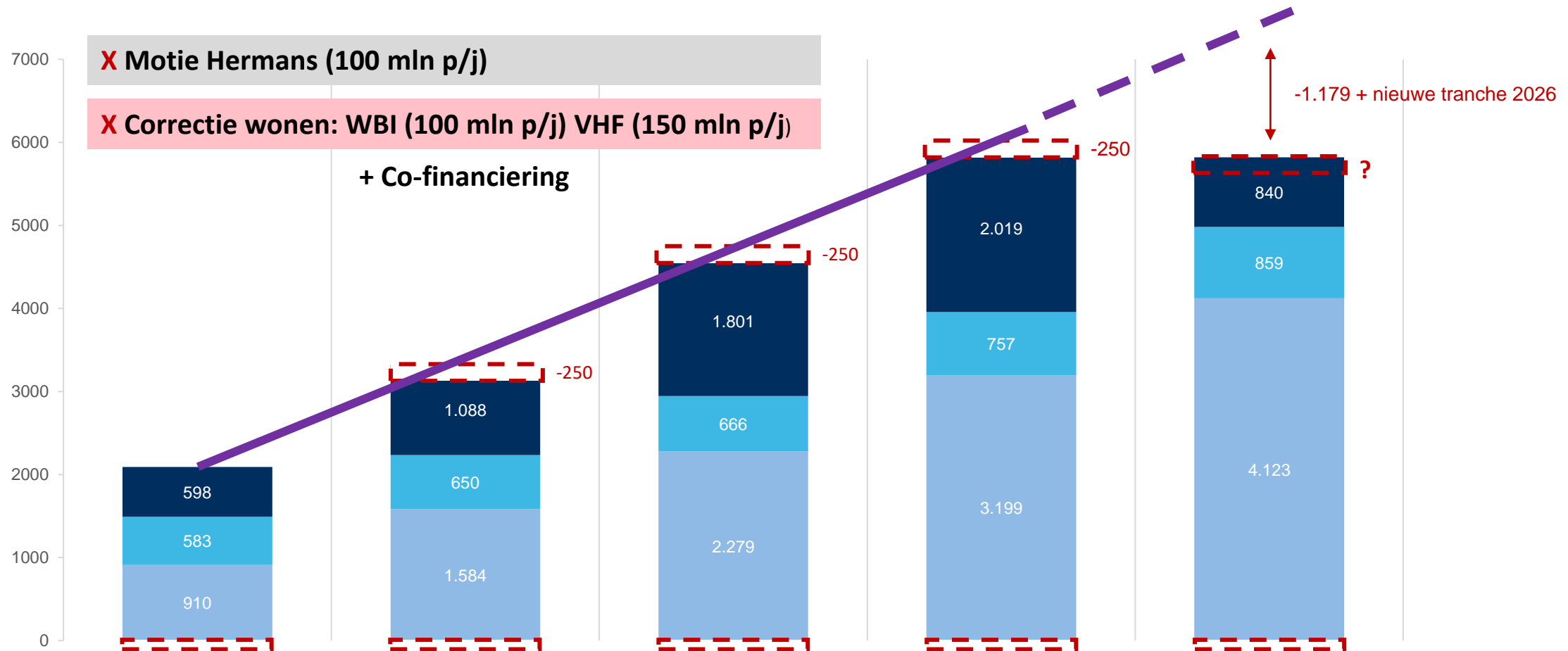
ACCRESONTWIKKELING 2022-2026

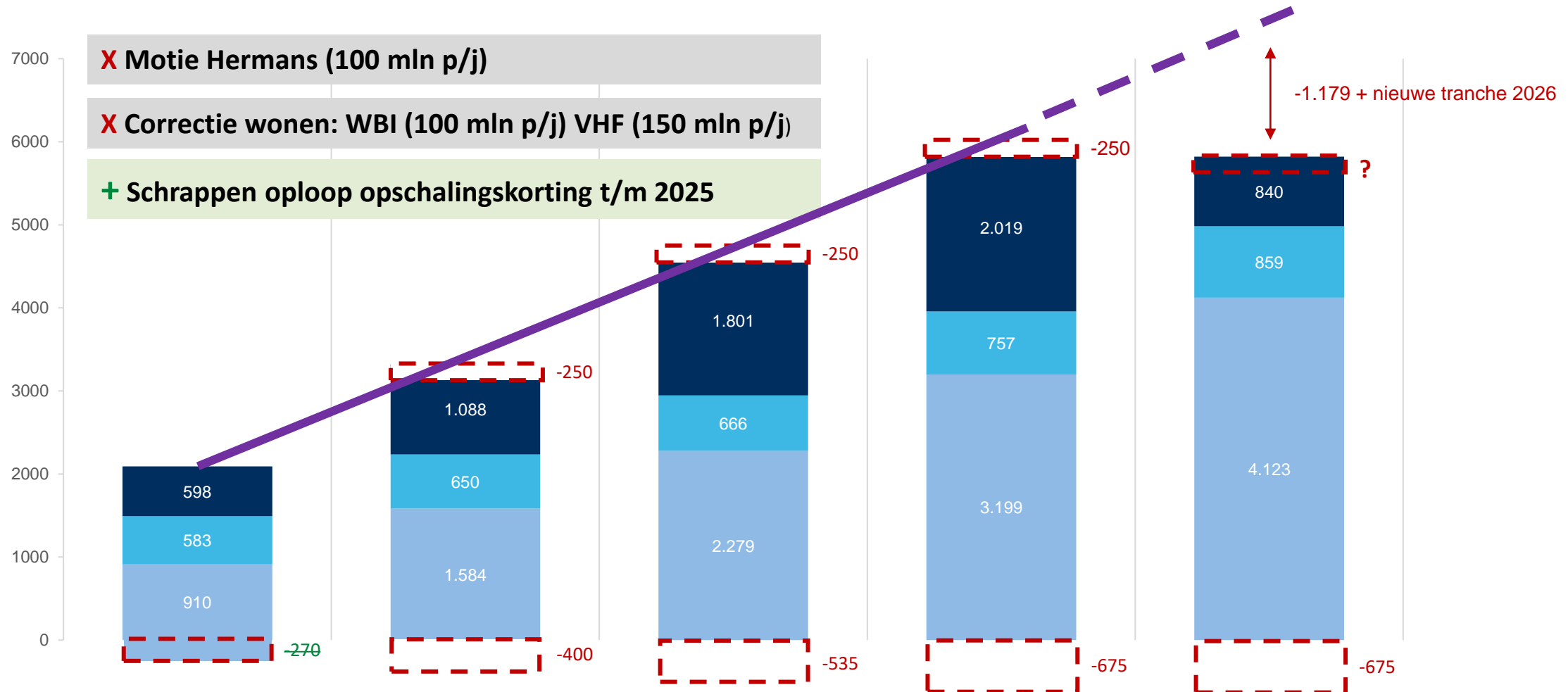
2. Geschaaf aan GF/accres: motie Hermans

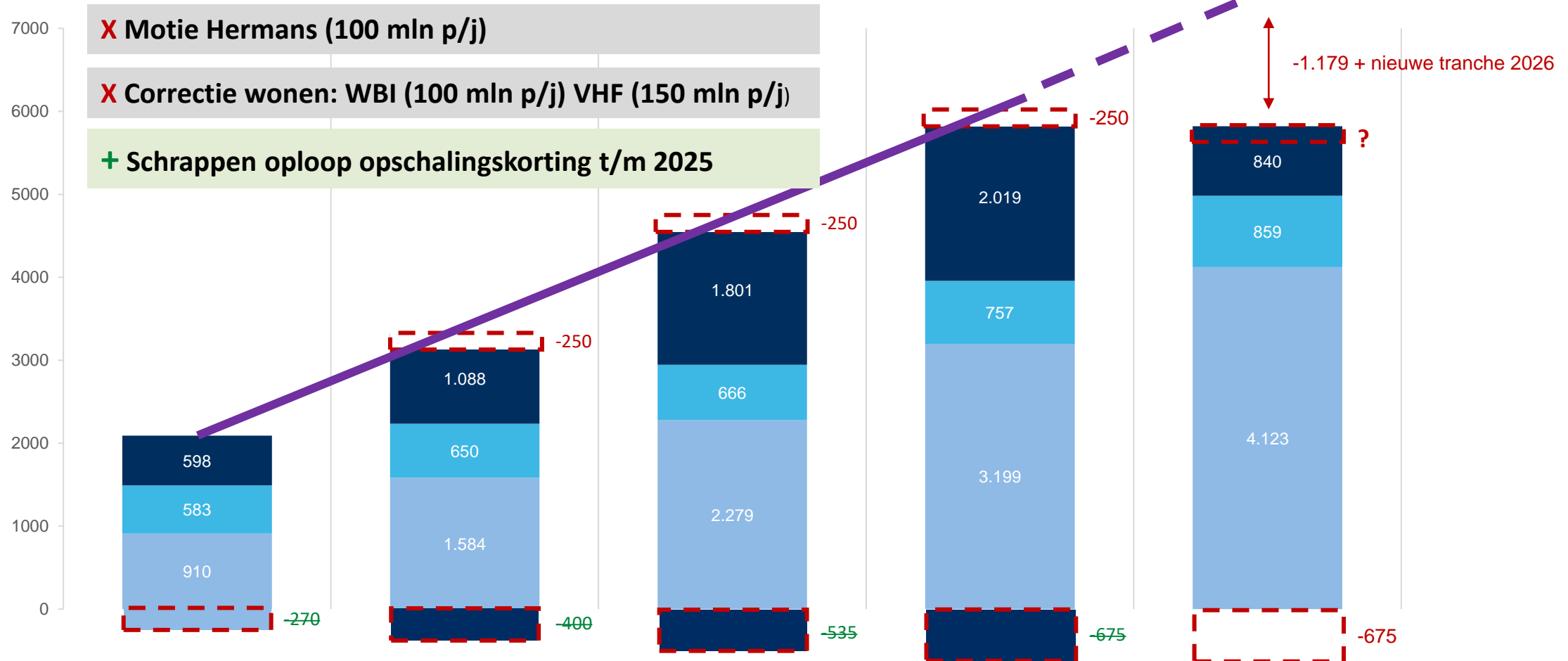
2. Geschaaf aan GF/accre: correctie wonen

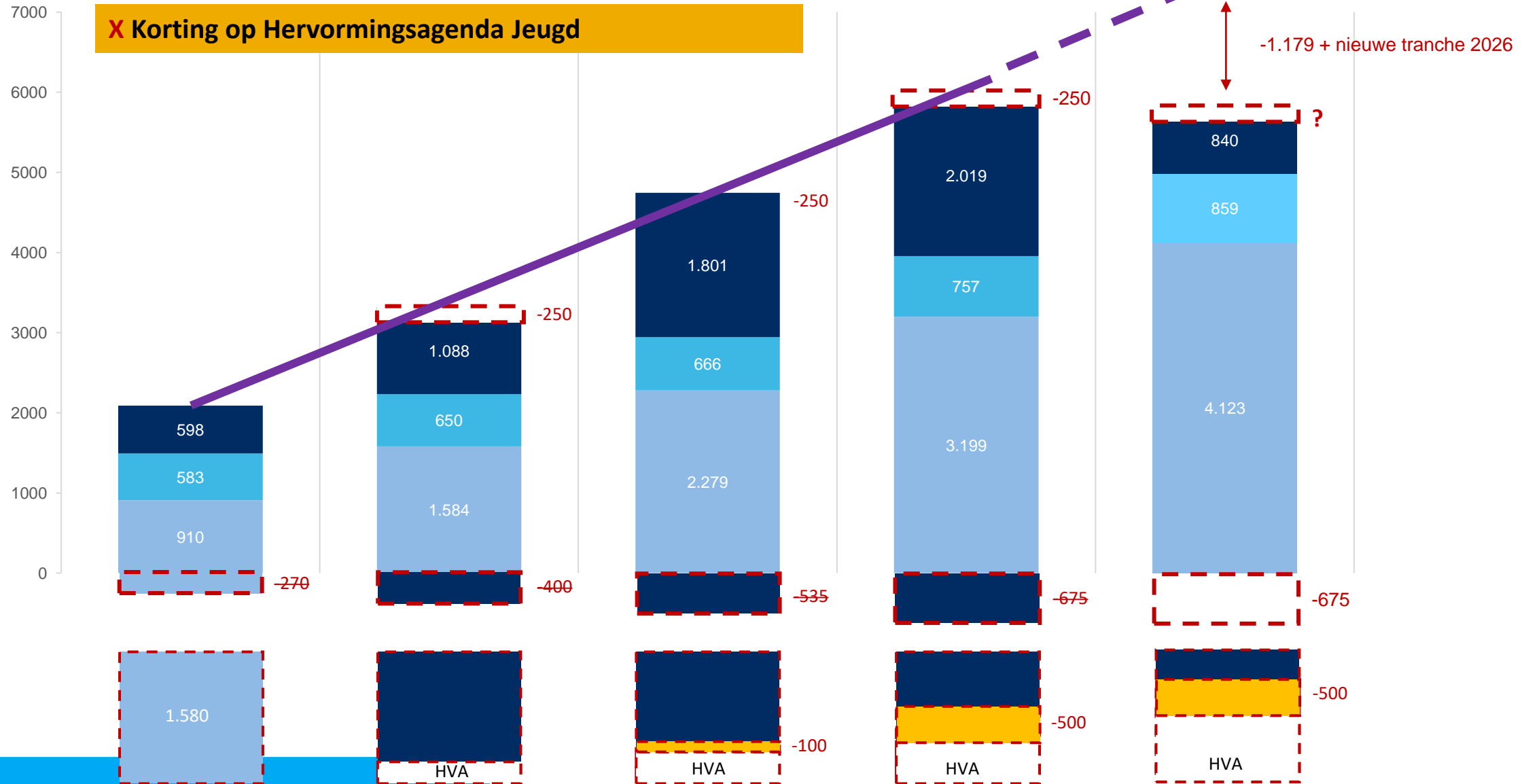
2. Geschaaf aan GF/accre: opschalingskorting

2. Geschaaf aan GF/accre: opschalingskorting

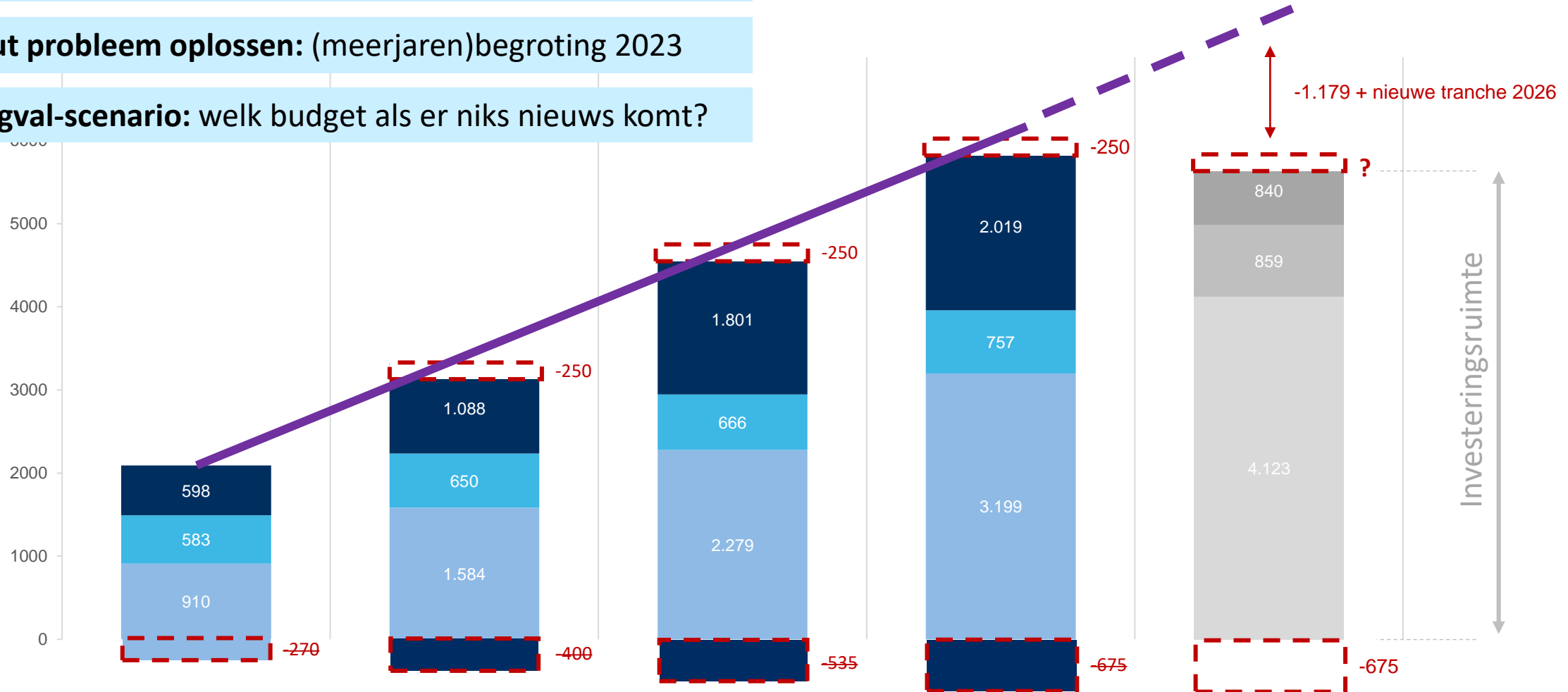

2. Geschaaf aan GF/accres: korting HVA Jeugd

3. Structurele perspectief: scheidslijn na 2025

- ✔ **Kans:** nieuwe invulling met ruimer belastinggebied
- ✔ **Acuut probleem oplossen:** (meerjaren)begroting 2023
- ✔ **Terugval-scenario:** welk budget als er niks nieuws komt?

Investeringsruimte

4. Bestaat de normeringssystematiek nog wel?

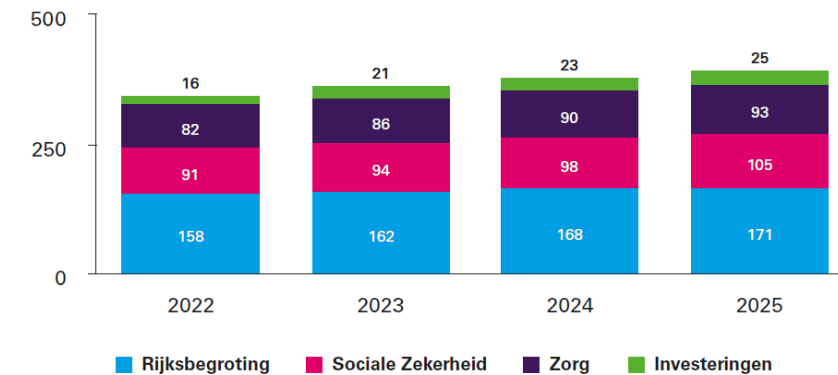
Brede koppeling wordt in aangepaste vorm voortgezet

- Huidige koppeling = totale rijksuitgaven excl. GF PF en SPUKs

Waar gaat het 'mis'?

- 3x inbreuk (motie Hermans, correctie wonen, handmatig bijgesteld 2026)
- Wijziging: 4 extra fondsen zijn uitgezonderd

Figuur 1.5.1 Uitgavenplafonds (miljarden euro)

RvS: meerjarig financieel kader (incl. investeringen)

	2022	2023	2024	2025	2026
Nationaal Groei Fonds	2.132	3.171	4.210	4.230	3.219
Klimaatfonds	0	800	1.980	3.310	5.782
Stikstoffonds	0	700	1.300	1.500	3.300
Ontsluiting nieuwe woningen MF	0	900	1.000	1.000	800
Totaal	2.132	4.671	7.490	9.040	12.301
Lager accres afwijking brede koppeling (over de duim)	210	470	740	900	1.230

5. Gecorrigeerd voor LPO

Per jaar

	2022	2023	2024	2025	2026	gemiddeld 22-25	gemiddeld 22-26
Reeel accres	4,53%	1,29%	2,56%	1,73%	-4,56%	2,53%	1,11%
Volumegroei BBP	4,00%	2,00%	1,80%	1,80%	1,80%	2,40%	2,26%

Cumulatief

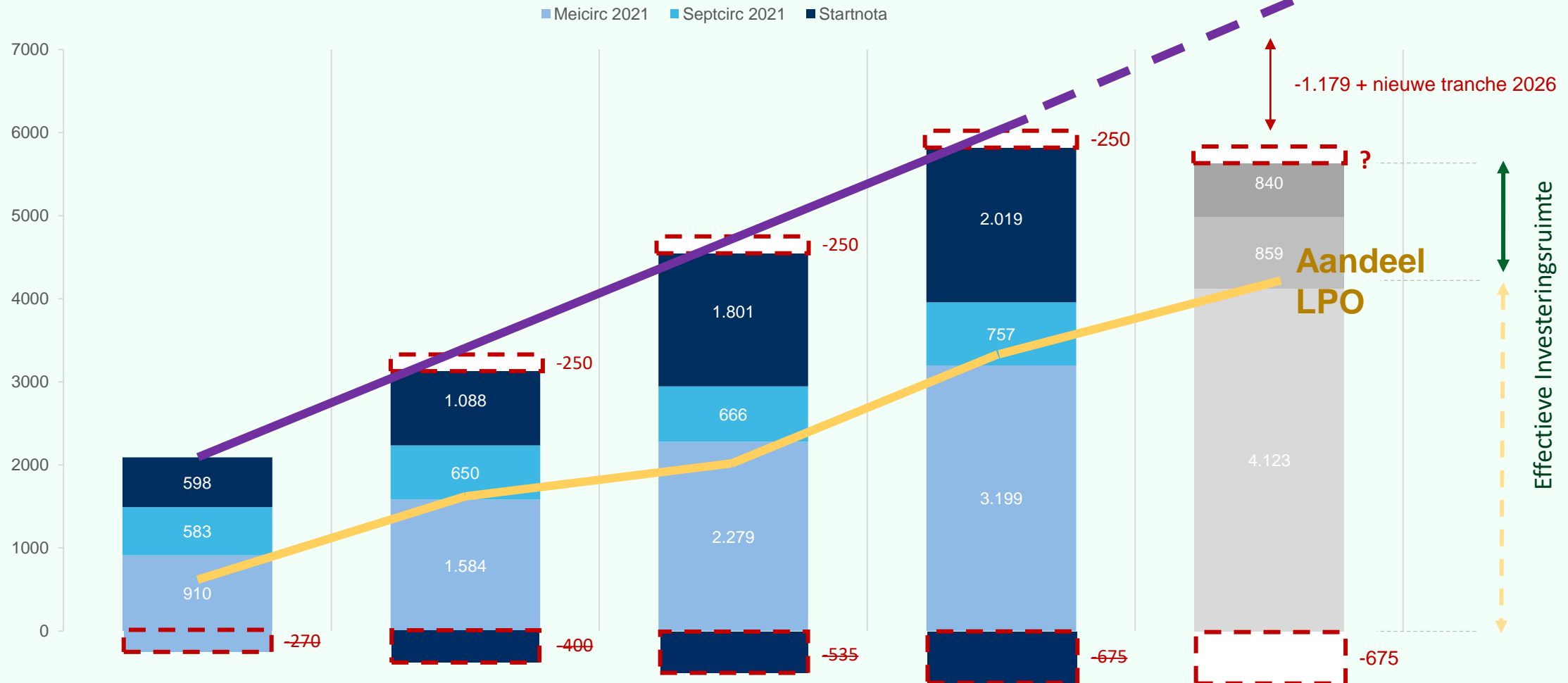
(2021=100)	2022	2023	2024	2025	2026
Reeel accres	104,53	105,88	108,59	110,47	105,43
Volumegroei BBP	104,00	106,08	107,99	111,91	113,93

* MN2022 + startnota – woningbouw - opschalingskorting

** op basis van MEV 2022 + opwaartseffect 0,5% CPb doorrekening RA

5. Structurele perspectief incl. LPO-indicatief

ACCRESONTWIKKELING 2022-2026

6. Onderverdeling ‘overige dossiers medeoverheden’

	2022	2023	2024	2025	structureel
Overige dossiers medeoverheden	317	255	215	100	0
Uitvoeringskosten Omgevingswet gemeenten	150	110	70	80	
Uitvoeringskosten Wet Kwaliteitsborging Bouw gemeenten	30	10	10	10	
Uitvoeringskosten Omgevingswet provincies	3	1	1		
Gederfde opcenten als gevolg van vrijstelling MRB elektrische voertuigen provincies	124	124	124		
Correctie bijdrage waterschappen WOZ	10	10	10	10	

Uit: TK-brief d.d. 28 januari 2022 betreffende onderliggende reeksen “overige dossiers medeoverheden”

7. Diverse andere budgetten

	2022	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringskosten klimaat wv planbureaus 2,5 mln	(73)	300	500	800	800
Regiodeals	50	250	300	300	0
Envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden	100	250	500	500	500
Dak- en thuislozen	65	65	65	65	65
Versterking omgevingsdiensten	18	18	18	18	18
Fietsknooppunten OV en fietsenstallingen		25	25		
Uitvoeringskosten OW	150	110	70	80	0
Uitvoeringskosten WKB	30	10	10	10	0
Dienstverlening/Wau/ICT	200	600	600	600	600
Ondermijning	0	40	80	100	100
Infra onderhoud mobiliteitsfonds*	75	350	875	1.150	1.125
Ontsluiting nieuwe woningen MF**	0	900	1.000	1.000	800

* Alleen voor rijksinfra, of ook voor infra bij medeoverheden?

** In afstemming met de provincie

- Maar ook zaken als: scheiden wonen en zorg, preventieakkoord, cultuur, onderwijsachterstanden, kostendelersnorm, etc.
- Veel nog op aanvullende post: deels nog uitwerken richting definitieve startnota, deels 'sturing' op besteding door MinFin

The GOOD

- Extra middelen voor Jeugd cf. CvW
- Extra middelen door schrappen opschalingskorting tm 2025
- Uitvoeringskosten Klimaat
- Koppeling aan totale rijksuitgaven blijft redelijk intact t/m 2025
- Diverse budgetten voor beleidsdossiers/opgaves

The BAD

- Nieuwe korting op Jeugdhulp boven reeks CvW (-500 mln struc)
- Geen compensatie abo-tarief, wel nieuwe korting op HH (-95 mln)
- Inbreuk op accres en gemeentefonds (uitname wonen, accres 2026, opschalingskorting terug in 2026)

The UGLY

- Geen structureel perspectief na 2025
- Nog veel onduidelijk in maart bij gemeenteraadsverkiezing
- CPB waarschuwt voor onderbesteding op rijksbegroting
- Uitname wonen i.c.m. co-financiering
- Komt die uitname wonen ook na 2025 uit accres (onhelder)
- Geen koppeling (omhoog) aan 4 fondsen, wel straks mee naar beneden?
- Extra middelen Jeugd en Opschalingskorting staan op aanvullende post
- Over toevoeging Jeugd aan GF moet nog accres worden uitgekeerd
- Veel geld zit in aparte enveloppen: inhoudelijke sturing en/of oormerking
- Veel (incidenteel) geld voor langjarige investeringsopgaves
- Veel ambitie icm veel geldstromen in korte tijd zetten uitvoerbaarheid onder druk

The Opportunity

- Punt is niet zozeer de hoeveelheid, maar het respecteren van de principes/afspraken
- Korting Jeugd eraf/respecteren arbitrage uitspraak
- Normeringsafspraken in ere herstellen (uitname wonen, hermans, handmatige bijstelling in 2026)
- Structurele financiële perspectief schetsen: nieuwe systematiek + garantie-regeling
- Praktische oplossing vinden voor 'ravijn' in meerjarenbegroting ism Rijk en provinciaal toezichthouders
- Extra middelen vanuit aanpalende budgetten / toegang tot fondsen
 - Denk aan: onderhoud infra, ontsluiting woningen, klimaat, ondermijning, ICT/WAU, regiodeals, onderwijs

Koers uitwerking coalitieakkoord

Afweging bestuur

- Enerzijds noodzaak om met kabinet afspraken te maken over voor gemeenten relevante onderwerpen
- Anderzijds onzekerheid over structurele financiële positie en interbestuurlijke verhoudingen
- Inkadering door resolutie ALV

Gesprek aangaan, mits...

- Open en constructief het gesprek aangaan met het kabinet
- Maar wel borgen dat de financiële positie structureel versterkt en de interbestuurlijke verhoudingen verbeteren

Afspraken stabiele financiën en verbetering interbestuurlijke verhoudingen

VNG wil zo mogelijk voor medio maart en uiterlijk voor eind juni afspraken maken met het kabinet over:

- a) Een stabiele financiële positie tot en met 2025
- b) De financiële positie na 2025
- c) De afspraken zoals verwoord in spoor 2 en spoor 4

Jeugd, Wmo, accres

- a) Voor het thema Hervormingsagenda Jeugd geldt de lijn zoals neergelegd in de resolutie die op 13 januari is besproken.
- b) Voor het WMO-abonnementstarief geldt dat de VNG gemeenten oproept om de grenzen van de wet op te zoeken teneinde de financiële beheersbaarheid te bevorderen.
- c) Voor het niet nakomen van de afspraken over ‘trap-op trap-af’ rond accres gemeentefonds geldt dat hierover het scherpe gesprek wordt gevoerd in het BOFv.
- d) VNG-bestuur moet een keuze maken hoe gemeenten te adviseren over fondsen die vanuit Gemeentefonds zijn gefinancierd.

IJkmomenten voor de koers

- Medio maart
- ALV eind juni

Medio maart zal het VNG-bestuur de keuze maken in hoeverre leden worden gevraagd de instemming voor inhoudelijke afspraken met het kabinet te koppelen aan de structurele financiële positie en de verbetering van de interbestuurlijke verhoudingen. Belangrijke bepalende factor hierin is hoeveel vertrouwen we hebben in het akkoord IBFV

Conditie afspraken

In alle gesprekken met het kabinet zal (proportioneel) aan de orde worden gesteld dat:

- a) Gemaakte inhoudelijke afspraken moeten worden getoetst op uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid.
- b) Gelet op de verkiezingen in maart de VNG na de verkiezingen leden instemming moet vragen voor gemaakte afspraken.
- c) Dat voor de gemeenten geldt dat -breder dan de betreffende inhoudelijke afspraak- de gemeentelijke organisatie/uitvoeringskracht structureel op orde dient te zijn en dat dit hierover afspraken met het kabinet gemaakt moeten worden.

Betrokkenheid gemeenten

De VNG wil gemeenten intensief betrekken bij deze gesprekken met het kabinet via bestuur en commissies maar ook via digitale tafels en via de klankbordgroep.

Opzet financiële afspraken (1)

Korte termijn / 2022-2025

- **Zekerheid rond meerjarig financieel kader**
 - Vastzetten accres reeks muv LPO?
- **Samen uit, samen thuis**
 - Afspraak is afspraak bevestigen: geen eenzijdige ingrepen
 - Reparatie motie Hermans (welwillend gebaar)
 - Woonmiddelen uit andere sigarendoos dan GF (bijv. MF)
 - Of: Woonmiddelen niet afkomen van accres na 2025 (zie startnota)
 - Investeringsfondsen alsnog onder de ARU (cf. RvS)
 - Of: investeringen erbuiten, dan ook erbuiten bij de trap-af
- **Toetsen op uitvoerbaarheid**
 - Geen kortingen, zonder onderbouwde plannen (o.a. Jeugd, HH)
 - UDO moet ook altijd financiële component omvatten
 - Onafhankelijk, ook kan-bepalingen, EU-wetgeving, etc.
- **Herijking**
 - Wel of niet in gesprekken betrekken?
 - Invoeringsdatum kan complicerende factor vormen
 - Duidelijkheid is waar alle gemeenten behoefte aan hebben
- **EMU-saldo**
 - Continueren of zelfs ophogen huidige afspraken
 - Nu: 0,4 van BBP + onderverdeling tussen de decentrale overheden

Lange termijn / 2026 e.v.

- **Samen uitwerken nieuwe financieringsystematiek**
 - Plan van aanpak
 - Al snel beginnen
 - Naast belastinggebied, ook normering, verdeling en uitkeringst.
 - Bijv. meedelen in Europese investeringsbudgetten?
- **Oplossing voor acuut probleem in meerjarenbegroting**
 - Hoe om te gaan met 'ravijn' vanaf 2026
 - Doortrekken accres-ontwikkeling na 2025
 - Doortrekken bevriezing opschalingskorting
 - Afspraken met provinciaal toezichthouder
 - Noodzaak ivm investeringsopgave
- **Nu al helderheid over terugval-optie (garantie-regeling)**
 - Als er geen nieuwe systematiek komt
 - Terugvallen op bestaande systematiek (dus normering)
 - 840 mln wel blijven indexeren cf. normering
 - Woonmiddelen niet afkomen van accres na 2025

**Meer basaal:
Afspreken hoe je met elkaar wilt omgaan?
Duidelijke visie op positie medeoverheden**

**Korting Jeugd
Fondsen**

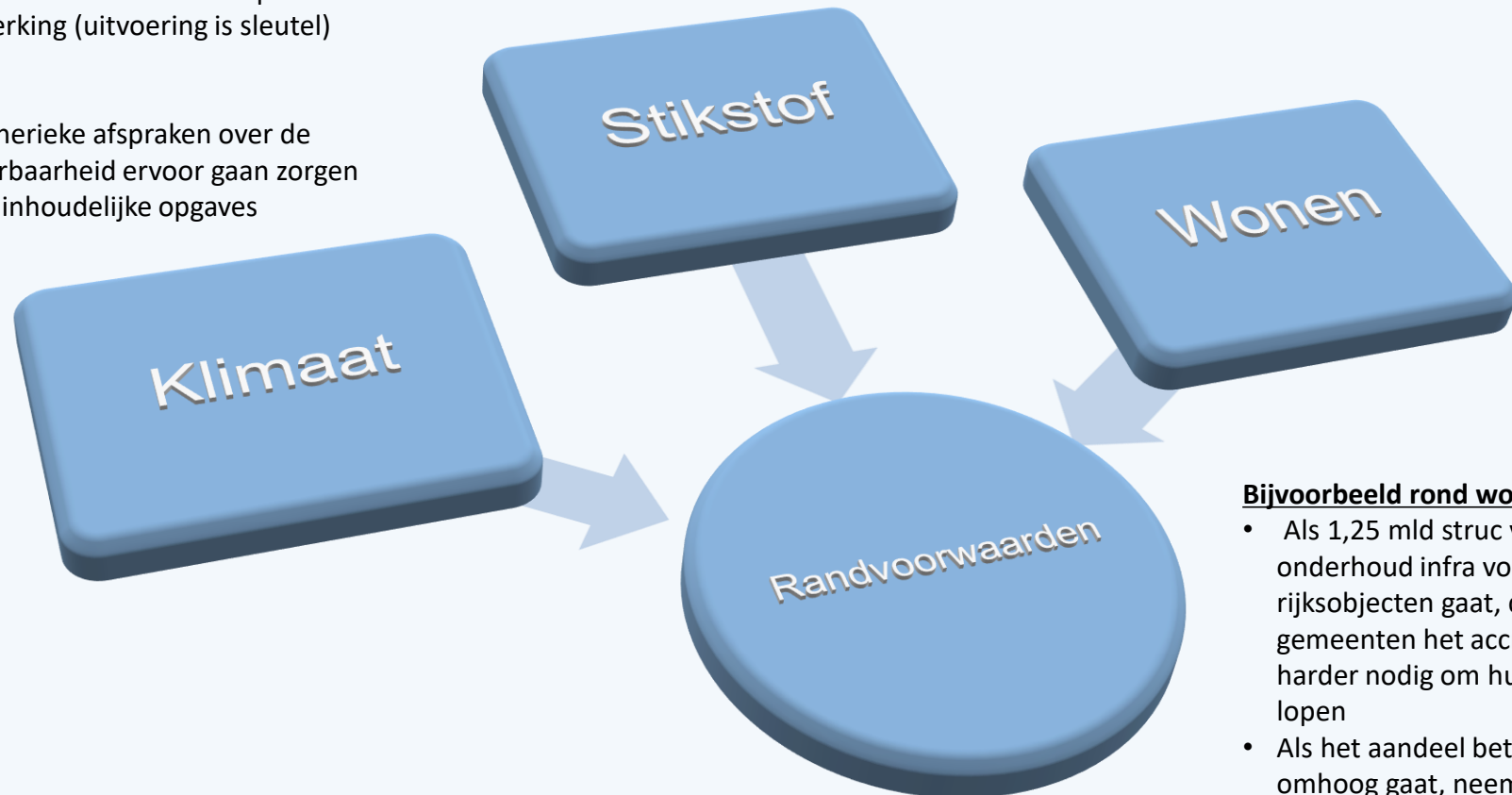
Opzet financiële afspraken (2)

Crux: koppelen inhoud en randvoorwaarden

Laten zien aan het kabinet dat slagkracht op de inhoud (klimaat, wonen, sociaal, etc.) hand in hand gaan met goede randvoorwaarden op de financiën en de interbestuurlijke samenwerking (uitvoering is sleutel)

Hoe?

Door concreet te laten zien hoe betere generieke afspraken over de gemeentefinanciën en oog voor de uitvoerbaarheid ervoor gaan zorgen dat gemeenten meer kunnen doen op die inhoudelijke opgaves

Bijvoorbeeld rond klimaat:

- Gemeenten kunnen alleen investeren als ze hun afschrijvingen meerjarig/struc kunnen dekken. Vanwege de terugval in 2026, kan alles daarboven niet worden aangewend voor investeringen
- Een werkbaar financieringsinstrument ontbreekt (warmtefonds komt er niet en Woonpas is fiscaal kwetsbaar, daarom innovatieruimte nodig)

Bijvoorbeeld rond wonen:

- Als 1,25 mld struc voor achterstallig onderhoud infra volledig naar rijksobjecten gaat, dan hebben gemeenten het accres dus des te harder nodig om hun achterstand in te lopen
- Als het aandeel betaalbare woningen omhoog gaat, neemt de onrendabele top toe en wie dekt dat gat? Zou de GREX en onrendabele top kunnen verbeteren d.m.v. een belasting op grondposities (tbv prikkel op ontwikkelen/verkoppen)?